

Szakdolgozati Útmutató

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Nemzetközi Tanulmányok BA szak hallgatói és oktatói számára

A Nemzetközi Tanulmányok tanszék oktatói kara segítséget kíván nyújtani azon hallgatói számára, akik végzősként szakdolgozat megírása előtt állnak. Az alábbi szabályzat célja az, hogy tájékoztatást adjon a szakdolgozatíróknak a szakdolgozattal kapcsolatos tennivalókról és előírásokról.

I. Általános rendelkezések

I.1. Minden egyetemi hallgató diplomája megszerzése érdekében, egyetemi tanulmányait lezárandóan, köteles szakdolgozatot írni.

I.2. A szakdolgozatnak tartalmában és formai kiállításában is alkalmasnak kell lennie az elbírálásra, s méltónak kell bizonyulnia a diploma megszerzéséhez.

I.3. „A szakdolgozat önálló alkotómunka, amely a felsőfokú tanulmányok lezárásaként arra hivatott, hogy bizonyítsa: a szerző elsajátította az adott szakterület alapfogalmait, alapvető összefüggéseit, módszereit, szemléletmódját, s képes önállóan kutató, elemző munkát végezni. Képes releváns problémák felismerésére és megfogalmazására, meg tudja találni a megfelelő elemzési eszközöket, fel tudja tárni a szükséges szakmai információkat, s fel tudja dolgozni, értéket teremtő módon fel tudja használni ezeket a megfogalmazott kérdés(ek) elemzésére, a probléma megoldására”¹.

I.4. A szakdolgozat célja annak bizonyítása, hogy a hallgató egyetemi tanulmányai során megfelelő elméleti alapokat szerzett, amelyeknek segítségével képes a Nemzetközi kapcsolatok területéhez kapcsolódó témát feldolgozni a rendelkezésre álló hazai és külföldi szakirodalom alapján, egyéni megközelítésben, és saját kutatással kiegészítve.

I.5. Plágium/önálló munka:

<https://btk.ppke.hu/aktualis-tanulmanyi-informaciok/plagiumtajekeztato-4>

I.6. A szakdolgozat megírását igénylő folyamat gördülékenységet részben a határidők betartása biztosítja. A három fontos határidő a 2025/2026 tanévben a következő:

- Szeptember 15: A témavezető felkérése és a kutatási téma javaslat kidolgozása. A kutatási téma javaslat kidolgozása *tématerv* alakjában történik. A témavezetők döntenek a kutatási javaslat elfogadásáról vagy visszautasításáról a FINER szempontok² alapján, azaz a tématervben vázolt

1 Wimmer, Ágnes, Juhász, Péter, és Jeney, Johanna, *Hogyan írjunk...? 101 tanács (szak)dolgozatíróknak* (Budapest: Alinea, 2009), 13–14.

2 Mohanan, Saritha és Parameswaran, Narayanan „FINER Criteria — What does it mean?”, *CosmoDerma* 2, sz. 115 (2022): 1–3, doi:10.25259/CSDM_123_2022; Hulley, Stephen B, Newman, Thomas B., és Cummings, Steven B. „Getting started: The anatomy and physiology of clinical research”, in *Designing clinical research*, szerk. Stephen B. Hulley és mtsai. (Wolter Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins, 2013), 2–13. A FINER betűszó a következő elemek kezdőbetűiből épül fel: Feasible, Interesting, Novel, Ethical, Relevant.

kutatás (F) megvalósíthatóságáról, (I) érdekességéről, (N) újszerűségéről, (E) etikusságáról, és (R) releváns mivoltáról.

- Szeptember 30: Azok a hallgatók, akiknek az első körben (szeptember 15) egyik témavezető sem fogadta el a tématervét, új kutatási téma választását követően, a kutatási javaslatot átalakítva/átírva, egy új témavezetőt kérnek fel.
- Október 15: A témavezetők előzetes beleegyezésével, a hallgatók feltöltik a kutatási téma/szakdolgozat címét a Neptun rendszerbe. A kutatási témaválasztás folyamata lezárul és a hallgató elnyeri a „szakdolgozatíró” minősítést.

I.7. A mesterséges intelligencia használata és az önálló munka³

A mesterséges intelligencia⁴ egy olyan emberi intelligenciát utánozni képes program, mely ember által létrehozott megadattárisokra támaszkodva működik^{5,6,7}. Minden mesterséges intelligencia tudományos alkotás, melyet szakértők hoznak létre.⁸ Ezek fényében, az 1999. évi LXXVI. törvény 1. & (2) értelmében, „gyűjteményes műnek minősülő adatbázisok (...) a tudomány (...) alkotásai” és szerzői jogvédelem illeti meg őket⁹. A szakdolgozatíró bármilyen mesterséges intelligenciától (pl. ChatGPT, CLAUDE, LudwigGuru, QuillBot) segítséget kérhet a dolgozat megírása folyamán a következő szabályok betartásával:

- a. A szakdolgozatíró köteles megnevezni dolgozata MÓDSZERTAN részében a segítségként használt mesterséges intelligencia nevét és azt, hogy pontosan *miért, hogyan, a folyamat melyik részeiben, és milyen mértékben* folyamodott a mesterséges intelligencia segítségéhez. A beszámoló tartalmazhatja, például a következőket:
 - A körülmények, melyek támogatták a szakdolgozatíró döntését a mesterséges intelligencia felhasználása mellett. A szakdolgozatírónak meg kell magyaráznia, indokolnia szükséges miért folyamodott munkájában a mesterséges intelligencia segítségéhez.
 - A mesterséges intelligencia felhasználásának hozadékát (pl. Mivel/Miért lett így értékebb a dolgozat?) és kevésbé hasznos hatását is (pl. Mennyire dolgozott a mesterséges intelligencia a szakdolgozatíró elvárásainak megfelelően? Milyen hiányosságokat észlelt a szakdolgozatíró? Mi a mesterséges intelligencia bevonásának legfőbb tanulsága?)

3 American Psychological Association, „APA publishing policies”, Journals publishing resource centre, é. n., <https://www.apa.org/pubs/journals/resources/publishing-policies>. A mesterséges intelligenciára vonatkozó előírások az Amerikai Pszichológiai Társaság szabályzata alapján kerültek kidolgozásra.

4 American Psychological Association, „Artificial intelligence”, *APA Dictionary of psychology* (American Psychological Association, 2019. április), <https://dictionary.apa.org/artificial-intelligence>.

5 University of Chicago, „AI and academic integrity”, *Library Guides. Generative AI* (blog), é. n., <https://guides.lib.uchicago.edu/c.php?g=1371911&p=10145580>.

6 Sorbonne Université, „A new course on ethical issues of AI. Interview with Prof. Anouk Barberousse”, 2022. október, <https://www.sorbonne-universite.fr/en/actualites/new-course-ethical-issues-ai>.

7 National College of Ireland, „Use of AI in teaching and learning: Student guide”, *Library Guide* (blog), é. n., <https://libguides.ncirl.ie/useofaiinteachingandlearning/studentguide>.

8 Mérő, László *Új észjárások. A racionális gondolkodás ereje és korlátai* (Budapest: Tericum, 2001), 86.

9 Magyarország Parlamentje, „1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról” (1999), <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900076.tv>.

b. A szakdolgozat MELLÉKLET(EK) részében, a szakdolgozatíró köteles felsorolni pontosan a kérdéseket és promptokat, melyeket a mesterséges intelligenciának feltett, illetve tömören beszámolni arról, hogy a mesterséges intelligencia válaszait milyen módon irányította. Ez azt jelenti, hogy minden egyes feltett kérdésre és promptra meg kell adnia a mesterséges intelligencia válaszait. Ebben a folyamatban *a szerzőkre való hivatkozás szigorúsága* érvényes. Az a. és b. pontok szabályainak figyelmen kívül hagyása, megszegése esetében a szakdolgozatíróra a plágiumra vonatkozó rendelkezések 3. pontjánál felsorolt szankciók érvényesülnek. (Lásd : <https://btk.ppke.hu/aktualis-tanulmányi-informaciok/plagiumtájékoztato-4>)

-

c. A szakdolgozatírónak a szakdolgozat Záradék részében nyilatkoznia kell, hogy a szakdolgozatot a *mesterséges intelligencia segítségével* vagy *segítsége nélkül* írta.

II. A szakdolgozattal kapcsolatos általános tudnivalók

A szakdolgozatról a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSZ) valamint a Bölcsészettudományi Kar kiegészítő és átmeneti rendelkezései a Tanulmányi és Vizsgaszabályzathoz 11-15§ rendelkeznek:

11. § A Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 171. § (1) felhatalmazása alapján: Amennyiben a hallgató maga választja meg a szakdolgozati témáját, úgy a témát az illetékes szakfelelős hagyja jóvá.

12. § A Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 171. § (2) felhatalmazása alapján: A szakdolgozat témáját, címét és témavezetőjét az adott alapszakért felelős intézet vagy tanszékvezetővel jóvá kell hagyatni. A jóváhagyást az erre a célra rendszeresített űrlapon igazoltatni kell. Az így elfogadott címbejelentést a Tanulmányi Osztály tartja nyilván.

14. § A Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 171. § (7) felhatalmazása alapján: A bíráló véleményének leadási helye az adott szak titkársága.

15. § A Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 171. § (11) felhatalmazása alapján: A hallgatói jogviszonyon kívül készített szakdolgozat esetében a leadáskor hatályos TVSZ rendelkezései az irányadók.

II.1. A szakdolgozat témája, a témaelfogadás, a témaleadás

II.1.1 A témaválasztás módjai:

1) A hallgató szakdolgozati témáját minden olyan témából kiválaszthatja, amely az oktatás téma választékában szerepel.

2) A szakdolgozatíró témáját a szak oktatóinak szakdolgozati témajavaslati közül is kiválaszthatja.

3) Továbbá lehet saját, eredeti témajavaslat. Minden esetben a témát a leendő témavezető tanárral és a tanszékvezetővel előzetesen engedélyeztetni kell.

II.1.2 Témaelfogadás

A szakdolgozat (szűkebb) témáját és címét, minden hallgató az általa választott oktatóval folytatott megbeszélés után határozza meg. Ehhez a hallgatónak a kutatási tervet is magába foglaló

témajavaslatot kell készítenie, amelyben meghatározza, hogy miről szeretne írni, illetve hogyan képzei a téma feldolgozását (lásd I.6. Határidők).

II.2. A témavezető tanár kiválasztása és feladatai, téma és konzulens-váltás

II.2.1 A témavezető tanár felkérése

A hallgató elsősorban a Nemzetközi tanulmányok tanszék, másodsorban az Nemzetközi és Politikatudományi Intézet tanárai közül választhat magának témavezető tanárt. A hallgatónak további lehetősége van arra, - amennyiben témája indokolja -, hogy a Kar más szakján oktató főállású tanárai közül, illetve a karon oktató óraadó tanárok közül válasszon témavezetőt. Kivételes esetben ún. külsős témavezetőt is felkérhet, ezt azonban előzetesen a tanszékvezetővel engedélyeztetni kell. A témavezetőnek jogában áll a hallgatót, illetve témáját visszautasítani. (lásd I.6. Határidők részben szereplő FINER szempontok)

II.2.2 Témavezető és témaváltás

A szakdolgozatírónak a szakdolgozatírás közben jogában áll témavezetőt váltani. A témavezető-váltáshoz mindkét (a régi és új) témavezető egyetértése szükséges. Abban az esetben, ha a témavezető-csere témaváltoztatást is jelent az új címbejelentő folyamat veszi kezdetét és az intézetvezető aláírása is szükséges. A szakdolgozati téma váltásának legutolsó lehetősége: a beadás előtt 3 hónappal. A cím pontosítása nem minősül témaváltoztatásnak.

II.2.3 A témavezető feladatai

A hallgató témavezetőjétől felvilágosítást kap többek között, olyan kérdésekben, hogy miként végezze kutatását, milyen forrásmunkákat olvasson el, hogyan szerkessze meg írásművét, alkalmazza a mesterséges intelligencia segítségét. A hallgató köteles a témavezető által meghatározott gyakorisággal megtartott, de legalább 3 három alkalmat magában foglaló konzultáción részt venni.

II. 3 A szakdolgozat benyújtása

A szakdolgozat benyújtási határideje: április 15., illetve november 15, de a pontos leadási határidő naptári okok miatt néhány nappal módosulhat.

II.4.1 A benyújtási feltételei

1) A szakdolgozatírók kötelesek az elkészült szakdolgozatukat a témavezető tanárnak a beadási határidő előtt két héttel továbbítani azért, hogy az oktató a kész dolgozatot áttanulmányozhassa, az esetleges hibákat javítsa és véleményezhesse az elvégzett munkát.

2) A benyújtott szakdolgozat elfogadását a témavezető tanár aláírásával igazolja a Neptun rendszerben szakdolgozatok felhőjében.

3) A szakdolgozatíró a szakdolgozatot a leadási határidőig pdf fájlformátumban köteles a Neptun rendszer szakdolgozatok felhőbe feltölteni a formai követelményeknek megfelelően. A szakdolgozatot papíralapon NEM kell benyújtani.

II. 5 A szakdolgozat bírálata

Csak a konzulens által elfogadott (és az elfogadást megfelelően dokumentált) szakdolgozatot lehet bírálatra kiadni.

II.5.1 A bíráló személy és feladatai

A szakdolgozatot bíráló személy a tanszéken tanító, a témában jártas egyetemi oktató. Az opponens köteles a tanszék által megadott időpontig a dolgozat szöveges és számszerű értékelését megadni. A bírálat a Neptunra kerül feltöltésre, ahol azt a szakdolgozat írója a záróvizsga előtt egy héttel megismerheti, és a védésre a bírálat alapján, illetve a bíráló által esetleg feltett kérdésekre alapján készülhet fel.

II.5.2 A dolgozat értékelése, minősítési szempontok

A dolgozat értékelés alapvető szempontjai: a FINER szempontok, továbbá:

- a megfelelő témaválasztás és problémafelvetés,
- az alapos kutatómunka,
- a kutatás kivitelezése és módszertani megalapozottsága
- az empirikus adatok (megfelelő) felhasználása és értelmezése
- a téma mély feldolgozottsága és eredeti megközelítése,
- a szerző önálló gondolatainak jelenléte és önálló érvelése,
- a dolgozat tartalmának és szövegének egységes, összefüggő, logikus szerkesztése,
- a megfelelő szakmai nyelvezet használata
- megfelelő minőségű és mennyiségű bibliográfia felhasználása és ennek feldolgozottsága,
- az általános formai elemek jelenléte: a dolgozat külalakja, a dolgozat részeinek pontos összeillesztése.

III. A szakdolgozat kötelező formai követelményei

A szakdolgozat megírásakor kötelezők az alábbiakban megfogalmazott stílusjegyek. Az ettől eltérő szakdolgozatok alacsonyabb értékelést, ill. elutasítást vonhatnak maguk után.

III.1. A szakdolgozat szövegének szedési, formai szabályai: Times New Roman betűtípus (Microsoft Word szövegszerkesztő), 12-es betűnagyság, másfeles sortávolság, tükörmargó: 2 cm távolságra az oldalszéltől.

III.2. A szakdolgozatok egységes megjelenésének érdekében, a szakdolgozat első oldalán (amit nem számozunk), fel kell tüntetni: SZAKDOLGOZAT, a készítő nevét és a készítés évét.

A dolgozat második oldalán (nem számozzuk) szerepelnie kell: a borítólap bal oldali tetején — a dolgozat benyújtási helyének teljes megnevezése (NEM rövidítünk): Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kar—a lap közepén—a dolgozat címe, alcíme, a lap bal oldalán—a témavezető neve és beosztása, a lap aljának közepén: a beadás helye, ideje (pl.: Budapest, 2025.)

III.3 A szakdolgozat mindig megfelelő (az előbb említett) formátumú címlappal és az azt követő új lapon a tartalomjegyzékkel (a fő és alfejezetek római és arab számozással: [pl.: I., I.1., I.2., I.2.1.] kezdődik, és a felhasznált művek bibliográfiájával, melléklettel (lásd: I.6. A mesterséges intelligencia használata) végződik.

III.4. A dolgozat terjedelme – tartalomjegyzék, bibliográfia és mellékletek nélkül együtt – minimum 80.000, maximum 120.000 leütés. Táblák, grafikonok, ábrák a fő szövegben legfeljebb az összterjedelem ¼ részéig számíthatóak be!

IV. A szakdolgozattal kapcsolatos sajátos tudnivalók

IV.1. A szakdolgozat tartalmi elemei

Kíváncsi a dolgozat tagolása fejezetekre, alfejezetekre, és esetleg al-alfejezetekre. A tagolásnak összhangban kell állnia a dolgozat terjedelmével, a tartalmi egységeknek egymásra épülő, logikus rendszerben kell követniük egymást. Egy jól összeállított és a fejezeteket, alfejezeteket külön (az írásmód differenciált beállításával) kiemelő tartalomjegyzék kellően tükrözi a szakdolgozat szerkezeti felépítését, amelyben az alább felsorolt elemeknek kell szerepelnie.

A felsorolt részek ajánlások, amelyeket a szakdolgozatíró a témavezetővel megbeszélte módon alakíthat, tetszés szerint. Kivételt képeznek az idegen nyelvű összefoglaló, mely kötelező tartalmi elem és a melléklet, mely szintén kötelező tartalmi elem, abban az esetben, ha a szakdolgozatíró valamilyen mesterséges intelligencia segítségét is igénybe vette.

IV.1.1. Bevezetés

A dolgozat első részének fontos tartalmi elemei a témamegjelölés, a témaválasztás indoklása, a pontosan megfogalmazott problémafelvetés, a célkitűzés és a szakdolgozatíró indítéka a feltárás elvégzésében. Továbbá, fontos elemek a kutatott terület bemutatása, a hipotézisek (kvantitatív jellegű kutatásban) vagy kutatási kérdések (kvalitatív jellegű kutatásban) megfogalmazása. Hasonlóan elengedhetetlen a munka elhelyezése a témában folytatott és folyó kutatások keretében. Hasznos rámutatni arra, hogyan kapcsolódik a szakdolgozatban kifejtett téma tudományterületen folytatott tudományos eszmecseréhez. Érdemes kiemelni a hasonlóságokat és különbségeket. Elvárt a feltárási/kutatási módszerek tömör leírása, és a kutatott területek hangsúlyozása. Végezetül, nélkülözhetetlen kiemelni azt, hogy a szakdolgozó által végzett feltárás, hogyan járul hozzá a már létező tudáshoz.

IV.1.2. A vizsgálat elméleti háttere

Az elméleti háttér a szakdolgozat jelentős része. A szakdolgozatíró feladata meggyőzni az olvasót (jelen esetben a témavezetőt és a vizsgabizottságot), hogy a kutatott terület alapvető szakirodalmát ismeri, művelt és tájékozott módon tudja értelmezni az olvasott szöveget, értelmes kérdéseket tud az olvasottakkal kapcsolatban megfogalmazni, továbbá megfontolt észrevételeket, megjegyzéseket tud a tartalomhoz fűzni. Az elméleti háttér felépítésében elvárt elem a vizsgált témával kapcsolatos hazai és nemzetközi szakirodalom *elemző* bemutatása. Ebben a tartalmi egységben kell világosan kifejteni azt is, hogy a szakdolgozatíró milyen elméleti alapokra, definíciókra építi vizsgálatát.

IV.1.3. A kutatás módszertani jellemzői

Ebben a részben a szakdolgozatírónak ismételt be kell mutatni a kutatás célját, a hipotéziseket és a kutatási kérdéseket. Mivel a módszertani részben a téma vizsgálatának részletes bemutatása történik, a szakdolgozatírónak a dolgozat ezen részében kell bemutatnia a hipotézisek és a kérdések kialakulásának folyamatát, a vizsgálat során alkalmazott kutatási módszert, az alkalmazott eszközöket (pl., kérdőívek, interjú kérdések, az adatok gyűjtéséhez használt megközelítések). Ebben a tartalmi egységben kell kitérni az esetleges módszertani kihívásokra és problémákra is. Hasonlóan, abban az esetben, ha a szakdolgozatírást a mesterséges intelligencia segítette, ebben a tartalmi egységben kell a szakdolgozatírónak indokolnia a mesterséges intelligencia használatát és leírnia a használat folyamatának sajátosságait.

IV.1.4. A feltárás vagy vizsgálat eredményei

A feltárás eredményeinek ismertetése logikai következménye a feltáró munka elvégzésének. A szakdolgozatíró itt ismertetheti az erőfeszítései gyümölcseit. Ebben a tartalmi egységben van a helye a kutatási kérdések megválaszolásának, a hipotézisek bizonyításának vagy elvetésének. Továbbá, itt kell részletezni azt, hogy az eredmények hogyan illeszkednek, vagy hogyan illeszthetőek a már létező ismereteinkhez. Értékes adalék, ha a szakdolgozatíró kitér az eredmények hasznosságára, felhasználhatóságára, és értékére az adott tudományterületen.

IV.1.5. Befejezés/Összegzés

A dolgozat tartalmának összegző része lehetőséget nyújt a szakdolgozatírónak arra, hogy összefoglalja a teljesített feltáró munka lényegét és tanulságait. Ebben a részben hasznos visszatekintésként beszámolni arról, hogy milyen mértékben sikerült megvizsgálni a témát, és teljesíteni a célként kitűzött feladatot. Hasonlóan, az összegzésnek szólnia kell a dolgozat leglényegesebb megállapításairól és végkövetkeztetéseiről. Értékes adaléknak számít a lehetséges további kutatási irányok ajánlása, vagy a szakdolgozatban szereplő kutatás továbbfejlesztési módjának rövid kifejtése.

IV.1.6. Felhasznált irodalom

A felhasznált irodalom a szakdolgozat végén betűrendes listában jelenik meg, neve: forrásjegyzék. Listázásra csak azok a források kerülhetnek, amelyeket a szakdolgozatíró *valóban* felhasznált a munkájának megvalósításához.

IV.1.7. Mellékletek

Amennyiben a téma kifejtése megkívánja, a szakdolgozat melléklettel és ábrákkal egészíthető ki. Amennyiben a szakdolgozatíró a feltáró munkája folyamán és/vagy a dolgozatíráshoz, igénybe vette valamelyik mesterséges intelligencia segítségét, ebben a tartalmi egységben jelennek meg a szószerint idézett utasítások, kérdések és az ezekre nyert válaszok.

IV.1.8. Angol nyelvű összegzés

A szakdolgozat végén egy 5-8 ezer leütésből álló, angol nyelvű összefoglaló áll, melyben a szakdolgozatíró összefoglalja a dolgozat lényegi elemeit és főbb megállapításait.

IV.1.9. Záradék

A szakdolgozatíró a szakdolgozat záradékában nyilatkozik arról, hogy a szakdolgozat saját szellemi terméke, azt más szakon szakdolgozatként nem nyújtották be, és csak a megjelölt segédeszközöket használta. Ugyancsak a záradékban, a szakdolgozatíró nyilatkozik, hogy a szakdolgozatíráshoz alkalmazott vagy nem mesterséges intelligencia segítséget.

IV.2. Források, hivatkozások kezelése és a tudományos írást támogató szakirodalom

A szakdolgozatíró kötelessége, hogy mindig világosan és helyesen feltüntesse a szakdolgozatíráshoz felhasznált forrásokat. A források feltüntetésének hiánya plágiumnak minősül és szigorú büntetést von maga után. (Lásd I.5. Plágium/önálló munka). A világháló magyar nyelvű területén is már több megbízható plágiumazonosító program létezik. Ezek közül jelenleg a legfejlettebb a Budapesti Műszaki Egyetem által fejlesztett KOPI. A szakdolgozatírókat bátorítjuk, hogy a szakdolgozat szövegrészleteit ellenőrizték a KOPI segítségével. A program címe: <https://kopi.sztaki.hu/>. A KOPI már a fordítási plágiumot is azonosítani képes!

A szakdolgozatban a források kezeléséhez a **jegyzetszámos vagy numerikus elrendezés** javasolt. Az ilyen elrendezést elvégezhetjük a **Chicago University Press (Note)** vagy az **Oxford University Press (Note)** hivatkozási rendszerben. Az útmutató a Függelékben ismerteti egy egyszerűsített jegyzetszámos forráshasználatot. Érdemes figyelembe venni a következő információkat:

- (1) a hivatkozáskézelők (EndNote, Mendeley, Zotero) a forráshasználatot automatikusan kezelik;
- (2) több hivatkozási ismertető létezik a világhálón **magyar nyelven**:
https://gtk.elte.hu/dstore/document/9070/ELTE%20GTK_Szakirodalmi%20e%CC%81s%20hivatkozas%20kovetelmenyek_2022.pdf (53. o.)
és angol nyelven:
https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/chicago_manual_17th_edition/chicago_style_introduction.html

A jegyzetszámos elrendezésnek az egyik fő ismérve, hogy a szövegtestben a hivatkozott forrást egy felső mutatószám jelzi, majd a forrás adatai, mutatószámmal jelölve, a lap alján helyezkednek el. Például, ha Joseph Campbell *Az ezerarcú hős* könyvéből idézünk szó szerint, a forráshivatkozás így néz ki:

SZÖVEGKÖZI HIVATKOZÁS

(...) ezért többen azt tartják, hogy „a hős olyan férfi vagy nő kell legyen, aki képes volt felülemelkedni a saját helyzetén és történelmi korlátain, az általános érvényű emberi formák világában”¹.

LÁBJEGYZET

¹ Joseph Campbell, *Az ezerarcú hős*, ford. Varjasi Farkas Csaba, 2. kiad. (Budapest: Good Life Books, 2023), 31.

A jegyzetszám elhelyezése a szövegben lehet:

- (1) a mondatvégi pont előtt vagy a mondatvégi pont után. A következetes használat fontos.
- (2) bárhol a szövegben, ahol a szakdolgozatíró érdemesnek tartja a használatát (pl. idézet vége; egy tartalom, mely hivatkozott forráshoz tartozik; kiemelt kifejezés, stb.)¹⁰.

A FELHASZNÁLT IRODALOM jegyzékben, a szakdolgozat végén, a mű így jelenik meg:

Felhasznált irodalom

Campbell, Joseph. *Az ezerarcú hős*. Fordította Varjasi Farkas Csaba. 2. kiad. (Budapest: Good Life Books, 2023).

A források összegyűjtéséhez, szervezéséhez és felhasználásához valamelyik hivatkozáskézelő program alkalmazása javasolt. Ilyen hivatkozáskézelő az EndNote (<https://endnote.com/>), a Mendeley (<https://www.mendeley.com/>), és a Zotero (<https://www.zotero.org/>). Ezek a programok bővítesként kapcsolhatók össze azzal a dokumentumszerkesztővel (MS Word, Apple iWork Pages, LibreOffice Writer), amelyet használunk, így a forrásokat nem kell minden alkalommal begépelni, beillesztésük a (szak)dolgozatba parancsalapú!

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA

Az Amerikai Pszichológiai Társaság friss állásfoglalása szerint¹¹, a mesterséges intelligenciára való hivatkozás a következő elemeket tartalmazza:

10 Waddingham, Anne. szerk., *New Oxford style manual. The world's most trusted reference book* (Oxford, UK: Oxford University Press, 2016), 332–333.

11 Huff, Charlotte „The promise and perils of using AI for research and writing”, *American Psychological Association. Artificial intelligence and machine learning* (blog), 2024. október, <https://www.apa.org/topics/artificial-intelligence-machine-learning/ai-research-writing>; American Psychological Association, „APA publishing policies”.

1. A program szerzőjének nevét;
2. A program verziójának megjelenési évét;
3. A program nevét *kurzíváltan* és verziójának számát; a verzió szám a név után, kerek zárójelben jelenik meg;
4. Kiegészítő magyarázatot--pl., nagy nyelvi modell, nagy cselekvési modell—szögletes zárójelben;
5. A kiadó nevét; ha a kiadó és a szerző ugyanaz, csak az URL címet szükséges feltüntetni.

Például, a forrásjegyzékben a QuillBot a következő módon fog megjelenni:

Gupta, R., Jason, A. & Silin, D. *QuillBot* (Szeptember 1 verzió) [Nagy nyelvi modell]. (2025). <https://quillbot.com/app>

A tudományos dolgozatok írásához, a témavezető útmutatása mellett, a következő kézikönyvek nyújthatnak segítséget:

Gyurgyák, János, *A tudományos írás alapjai. Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak.* (Budapest. Osiris, 2019).

Horváth, Dóra, Mitev, Ariel, *Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyv.* (Budapest. Alinea Kiadó, 2023).

Wimmer, Ágnes, Juhász, Péter és Jeney, Johanna, *Hogyan írjunk...? 101 tanács (szak)dolgozatíróknak.* (Budapest, Alinea Kiadó, 2009).

A szakdolgozati útmutató összeállításához felhasznált források

Wimmer, Ágnes, Juhász, Péter és Jeney, Johanna. *Hogyan írjunk...? 101 tanács (szak)dolgozatíróknak* (Budapest: Alinea, 2009).

American Psychological Association. „APA publishing policies”. Journals publishing resource centre, é. n. <https://www.apa.org/pubs/journals/resources/publishing-policies>.

———. „Artificial intelligence”. *APA Dictionary of psychology* (American Psychological Association, 2019. április). <https://dictionary.apa.org/artificial-intelligence>.

Huff, Charlotte. „The promise and perils of using AI for research and writing”. *American Psychological Association. Artificial intelligence and machine learning* (blog), 2024. október. <https://www.apa.org/topics/artificial-intelligence-machine-learning/ai-research-writing>.

Hulley, Stephen B., Thomas B. Newman, és Cummings. „Getting started: The anatomy and physiology of clinical research”. In *Designing clinical research*, szerkesztette Stephen B. Hulley, Steven B. Cummings, Warren S. Browner, Deborah G. Grady, és Thomas B. Newman (Wolter Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins, 2013), 2–13.

Magyarország Parlamentje. 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (1999). <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900076.tv>.

Mérő, László. *Új észjárások. A racionális gondolkodás ereje és korlátai* (Budapest: Tericum, 2001).

Mohan, Saritha, és Narayanan Parameswaran. „FINER Criteria — What does it mean?” *CosmoDerma* 2, sz. 115 (2022): 1–3. https://doi.org/10.25259/CSDM_123_2022.

National College of Ireland. „Use of AI in teaching and learning: Student guide”. *Library Guide* (blog), é. n. <https://libguides.ncirl.ie/useofaiinteachingandlearning/studentguide>.

Sorbonne Université. „A new course on ethical issues of AI. Interview with Prof. Anouk Barberousse”, 2022. október. <https://www.sorbonne-universite.fr/en/actualites/new-course-ethical-issues-ai>.

University of Chicago. „AI and academic integrity”. *Library Guides. Generative AI* (blog), é. n. <https://guides.lib.uchicago.edu/c.php?g=1371911&p=10145580>.

Waddingham, Anne, szerk. *New Oxford style manual. The world's most trusted reference book* (Oxford, UK: Oxford University Press, 2016).